

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Cyrila Kaplana

Představy o smrti a prožívaná smysluplnost života

Cyril Kaplan se ve své diplomové práci zabývá tematikou představ o smrti a jejich možným souvislostem s prožíváním smysluplnosti v životě. Vzhledem k tomu, že představy o smrti se v průběhu života vyvíjejí, zacítil autor práce svůj pohled na období mladé dospělosti. Autor si tuto věkovou kategorii vybral z důvodu, že u ní předpokládal už vytvořenou představu smrti. Jedná se o téma psychologicky zajímavé, málo výzkumně prozkoumané a zároveň i psychologicky a psychoterapeuticky významné.

Diplomová práce je klasicky rozdělena na část teoretickou a část empirickou. Celkově obsahuje 138 stran včetně literatury a příloh, ve kterých autor řádně dokládá přepisy všech odpovědí na otevřené otázky i použité výzkumné metody.

V teoretické části se autor věnuje otázce smrti, umírání, vyrovnávání se s konečností, smyslu a smysluplnosti života. Autor o těchto tématech pojednává z hlediska filosofického, teologického a psychologického. Zajímavé je členění třetí kapitoly, kde autor nejdříve přináší Freudův koncept pudu smrti a dále pojednává o smrti jako zdroji úzkosti, hranice, úkolu a transcendence a do tohoto kontextu zasazuje díla a pohledy filosofů, psychologů a psychoterapeutů. Dále se zde věnuje významu pojmu smrt. Další kapitola je věnována tematice smyslu, cílu a smysluplnosti života, ve které autor jednak tyto pojmy definuje, přináší především pohled Frankla, existenciálních filosofů a terapeutů. V této části taky věnuje prostor metodám zjišťování smysluplnosti a představuje v empirické části použitou Škálu smysluplnosti života. V kapitole věnované psychologickému výzkumu k tematice smrti, smysluplnosti života a souvisejících konceptů přináší výzkumy publikované na toto téma, zaměřuje svoji pozornost i na téma úzkosti ze smrti a možným souvislostem mezi smyslem života, religiozitou, spiritualitou, terminální diagnózou, popisuje v empirické části užitou Škálu úzkosti ze smrti. Poslední kapitola teoretické části je zaměřená na ontogenezi ponímání smrti v životě člověka. Teoretická část je psaná zajímavě, čtivě, dostatečně odborně, poukazuje na autorův zájem a jeho znalosti v této oblasti nejen z oblasti psychologie, ale i filosofie a teologie. Autor čerpá ze zahraniční i české literatury, opírá se jak o knižní tak časopisecké zdroje, celkem jich uvádí 78. Seznam literatury je tedy bohatý, autor vybírá díla podstatné pro danou problematiku.

V empirické části přináší autor mapující sondu do problematiky představ o smrti a jejich možných souvislostí s prožíváním smysluplnosti života a úzkostí ze smrti. Cílem bylo prozkoumat představy o smrti a ověřit spojitost představ o smrti s prožívanou smysluplností

života. Vzhledem k prvnímu cíli práce si autor zvolil nejdříve kvalitativní metodologii pro analýzu a možnost kategorizace představ o smrti. Ve druhé části práce využíval kvantitativní metodologii na ověření stanovaných hypotéz týkajících se spojitosti představ o smrti, víry v posmrtný život, úzkosti ze smrti, emocí spojených s představou smrti a prožívané smysluplnosti života. Pro zjištění představ o smrti autor zvolil několik otevřených otázek, které následně analyzoval a přiřazoval do kategorií. Kategorie z kvalitativní analýzy se pak staly výchozími body pro následné kvantitativní zpracování. Autor dále provedl i dotazníkové šetření, kdy použil pro zjištění prožívání smysluplnosti Škálu životní smysluplnosti a pro zjištění úzkosti ze smrti Škálu úzkosti ze smrti, kterou řádně přeložil i s použitím zpětného překladu. Výzkumný soubor tvořilo 51 osob, počet mužů a žen je přibližně vyrovnaný, ve věku od 24 do 28 let, s převahou vysokoškolsky vzdělaných osob. Kvalitativní analýza je pečlivě provedená, autor věnuje dostatek prostoru pro její přiblížení v textu. Vzhledem k nízkému počtu výzkumných osob se domnívám, že kvantitativní část může sloužit jako základ pro další výzkumné šetření, autor si je vědomý omezenosti zjištění a potřeby výzkumný soubor rozšířit. Diskuse je obsáhlá, autor se v ní zamýšlí a vyjadřuje k metodologii výzkumu a k zjištěním, které odborně srovnává s výsledky jiných výzkumů.

Celkově hodnotím diplomovou práci kladně. Autor prokázal schopnost zaměřit pozornost na psychologicky zajímavé a pro psychologickou praxi důležité téma, kvalitně pracovat s odbornou literaturou, sestavit výzkumné šetření. Předložená diplomová práce dokumentuje zájem autora o danou problematiku, kterou uvádí i ve snaze v tomto tématu výzkumně pokračovat dále.

Diplomová práce Cyrila Kaplana splňuje požadavky kladené na zpracování diplomové práce. Doporučuji jí k obhajobě. Navrhuji klasifikovat výborně.

V Praze, 30.8.2012

PhDr. Katarína Loneková, Ph.D.